

Mezinárodní srovnání koncových cen elektřiny a plynu ve vybraných zemích EU v roce 2024 – souhrn studií ENA

Souhrn obsahuje hlavní výstupy 3 specializovaných prací:

1. Koncové ceny elektrické energie a jejich struktura.
2. Poplatky související s provozem elektrizační soustavy (síťové služby) a jejich struktura.
3. Koncové ceny zemního plynu a jejich struktura.

Srovnání pro rok 2024 je stále ještě ovlivněno doznívajícím různým přístupem ke státním intervencím s cílem stabilizovat ceny energií, i když už v mnohem menší míře, než tomu bylo v r.2023.

Státy EU vesměs opustily intervence v cenách komodity, s výjimkou států, kde je dlouhodobě prováděna státní regulace cen pro obyvatelstvo případně i maloobchod formou maximálních cen. Příkladem může být Maďarsko, Slovensko, Polsko ale třeba i Velká Británie a Francie. Některé státy prodloužily daňové úlevy, např. Belgie snížená sazba DPH na 6% či vrátka DPH z plynu pro nízkopříjmové domácnosti v Polsku. V Polsku byl navíc ještě v prvním pololetí roku 2024 udržován cenový strop pro odběry domácností.

Zejména pro průmyslové odběratele jsou z hlediska konkurence nepříjemné úlevy formou **odpuštění poplatků za OZE, tak jak tento stav ponechalo nejen sousední Německo, ale i Maďarsko, Polsko a Nizozemsko**. S přenesením této zátěže do státního rozpočtu směřuje i Španělsko. Rakousko poplatky za OZE v r.2024 promíjelo, ale znovu je zavedlo od r.2025.

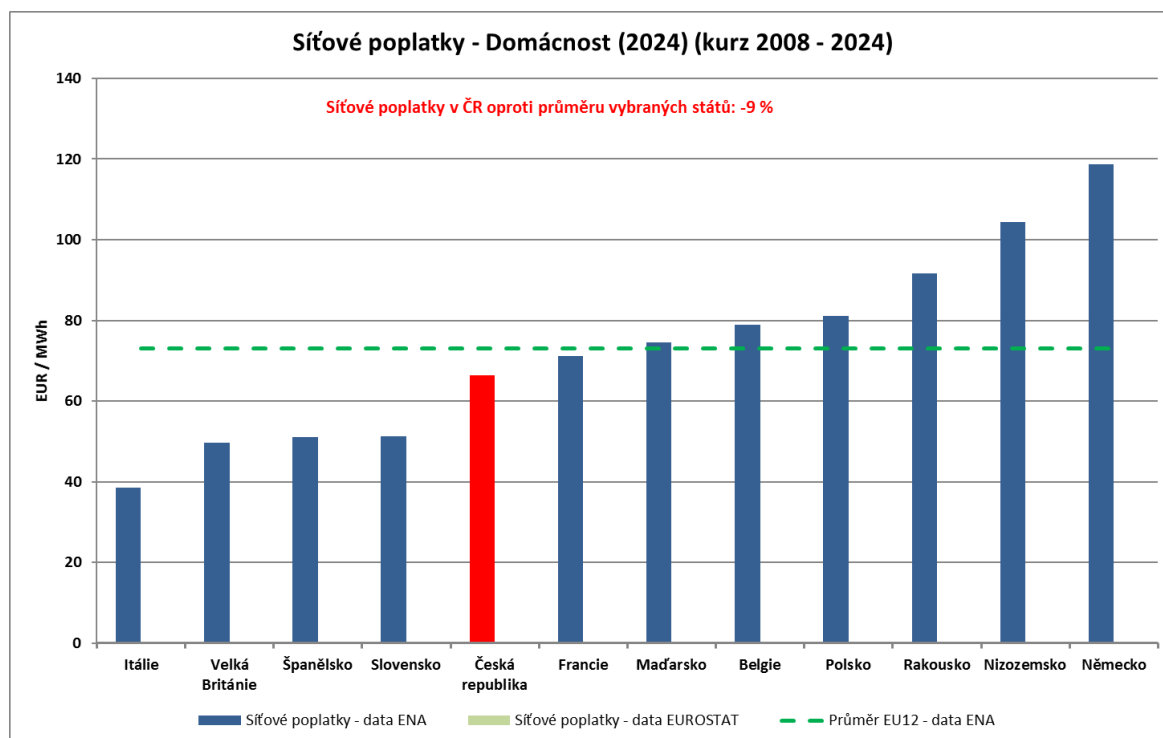
ČR od 1.1.2024 odstranilo veškeré intervence v cenách energií. Zachovány byly pouze klasické formy sociální pomoci nejohroženějším skupinám zaběhlými mechanismy přes Úřad práce. To se promítlo do **meziročně zhoršeného postavení ČR** v rámci našeho srovnání s ostatními státy.

Srovnání cen síťových poplatků za odběr elektřiny pro domácnosti 2024

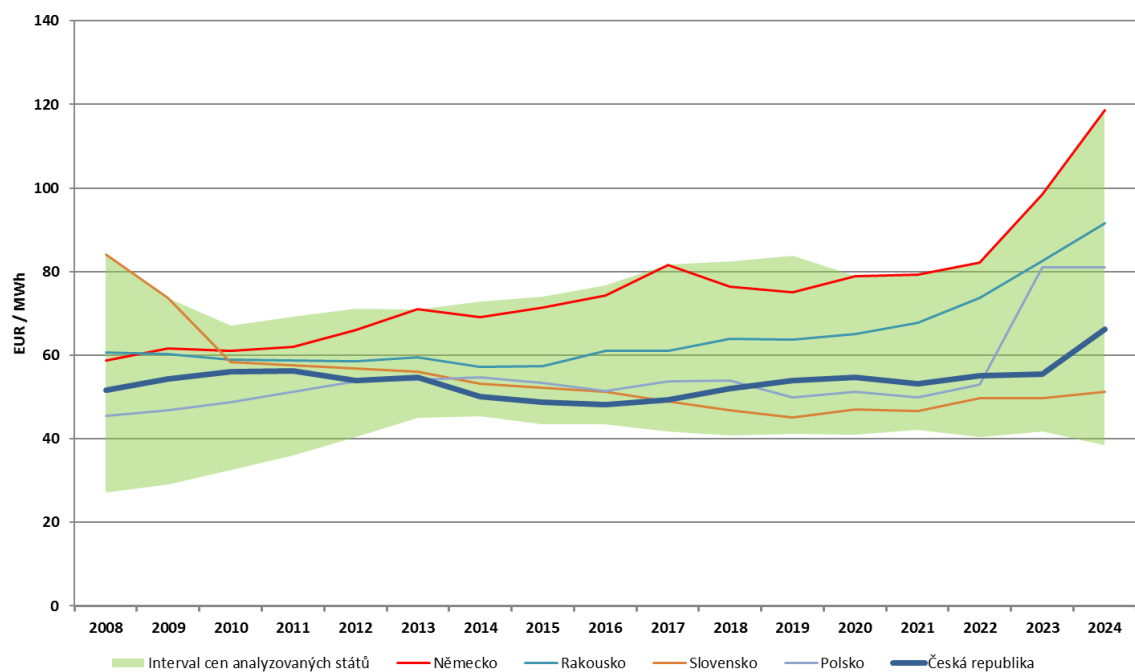
Rozdíly v hodnotách ENA vůči Eurostatu vyplývají z odlišného přístupu k výpočtu. **Data ENA jsou přesně vypočtena pro daného reprezentanta z regulačních výměrů a publikovaných ceníků, data Eurostat zachycují statistický průměr reálných cen v dané kategorii.** Oba pohledy mají své opodstatnění a využití.

Pro srovnání ceny síťových poplatků (dále jen CSP, to je celkový součet plateb za **přenos, distribuci a systémové služby**) v kategorii domácností byl jako zástupce zvolen odběr kategorie Dc (spotřeba 2,5 – 5 MWh/rok). Z hlediska pozice českých domácností jako celku je nejrelevantnější srovnání dvoutarifního odběru v České republice (nejlépe charakterizuje průměr napříč sazbami) s jednotarifním odběrem u všech ostatních analyzovaných států.

Z níže uvedených grafů je možné indikovat, že **české domácnosti stále ještě platí nižší platby za použití elektrizační soustavy v rámci srovnávaných států.** V roce 2023 to bylo ještě minus 17%, v r.2024 již jen minus 9% pod analyzovaným průměrem.

Vývoj síťových poplatků - Domácnost

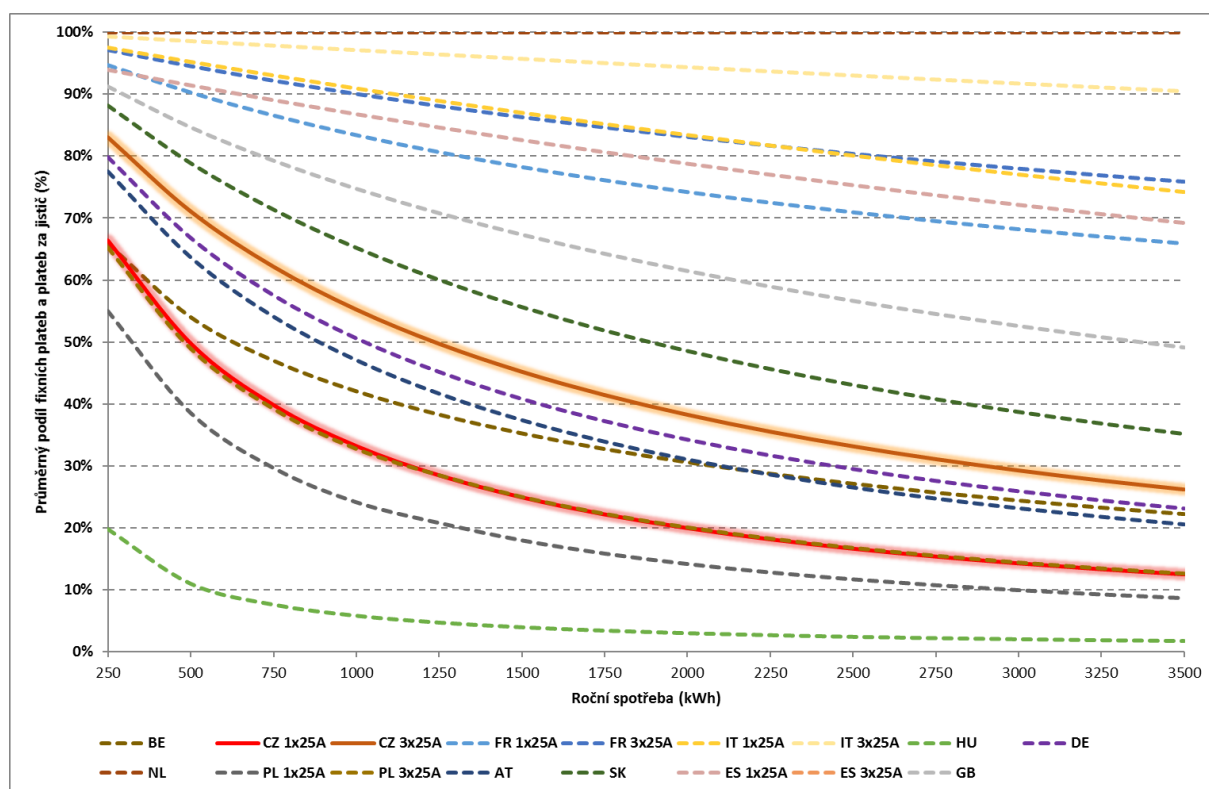

Závislost podílu fixních plateb v cenách síťových poplatků na roční spotřebě elektřiny domácnosti 2024

Z níže uvedeného srovnání je zřejmé, že nejnižší poměr fixních plateb (resp. plateb za jistič) může být pozorován v Maďarsku. Mírně nižší poměr/fixních variabilních plateb vykazuje polský tarifní systém. **Ve všech ostatních státech je poměr fixních plateb a plateb za jistič vyšší, než je tomu v případě českého tarifního systému.**

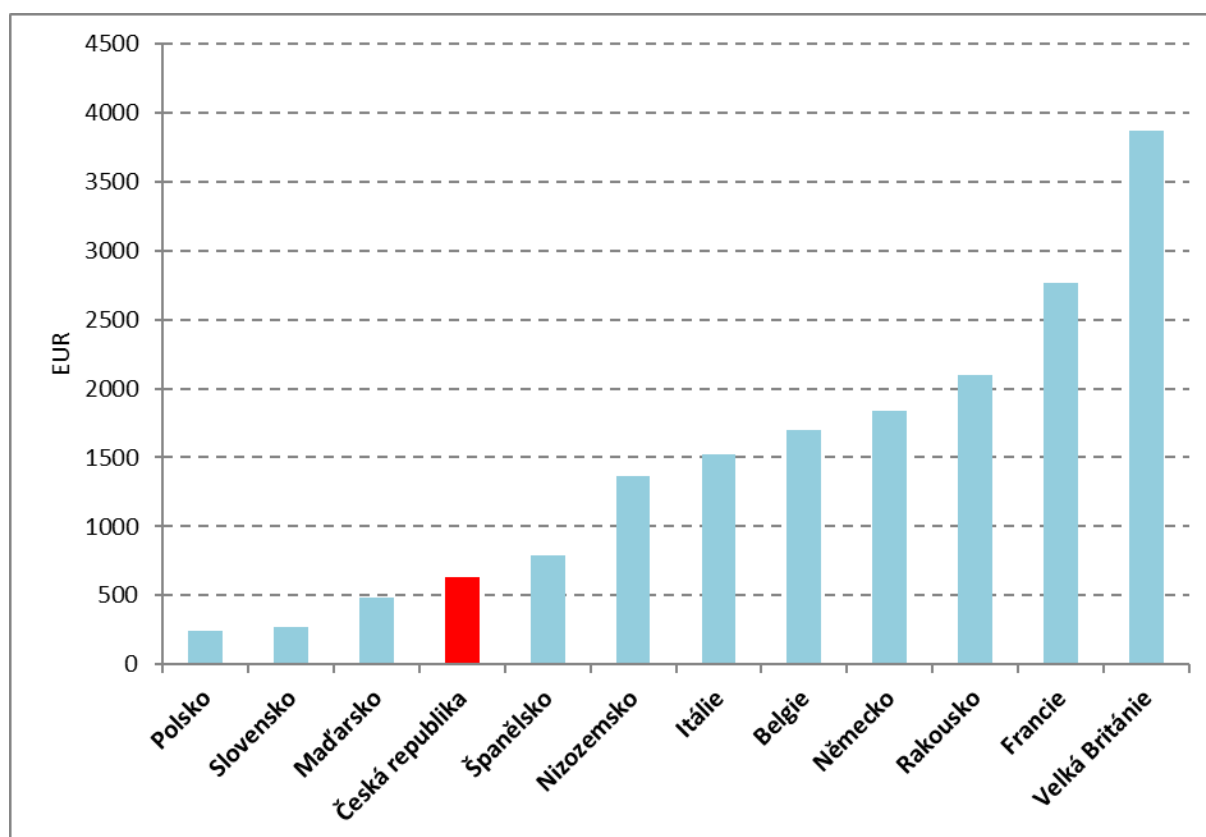
Nizozemsko je svým 100% podílem fixních plateb extrémem, za službu sítí jsou využívány pouze fixní platby, přičemž roční paušály za platby správcům sítí jsou odstupňovány v závislosti na velikosti jističe.

I toto srovnání proto indikuje, že v rámci tarifní reformy ČR (plán k r. 2027) je vhodné posílit podíl fixní složky síťových plateb – v případě domácností platbu za jistič.

Poplatky za připojení k síti

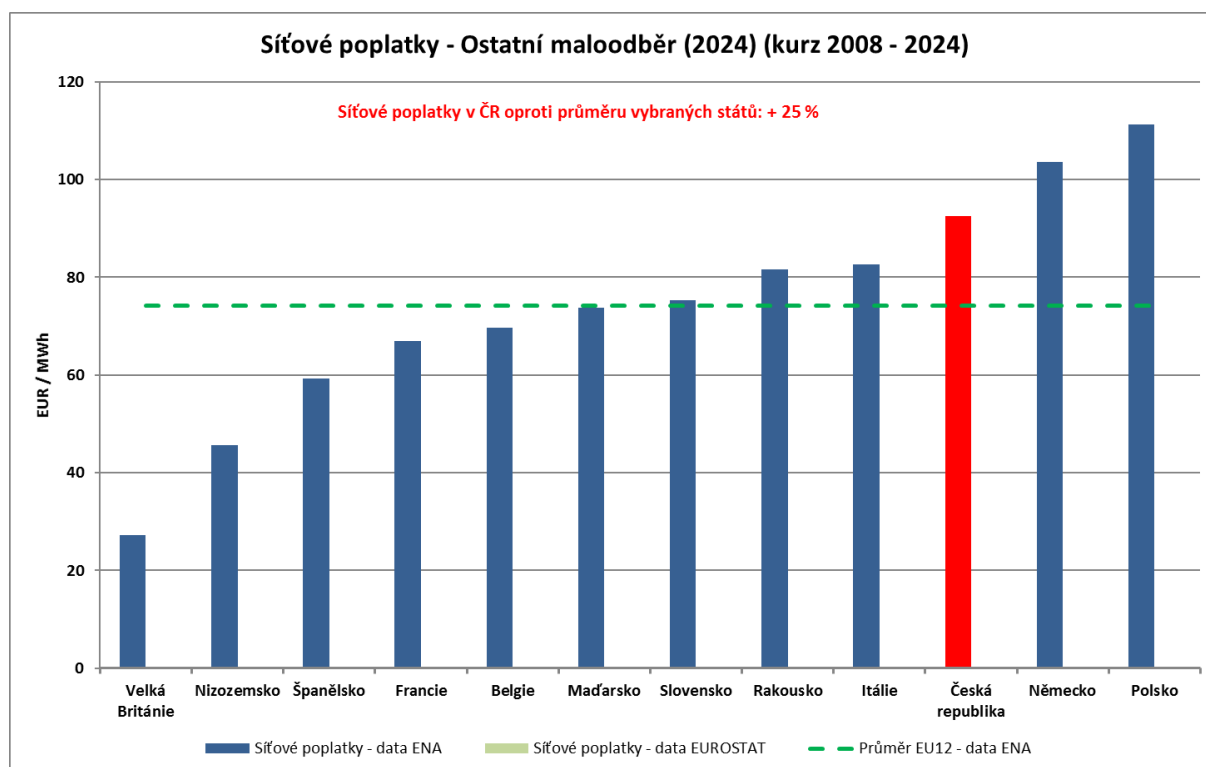
Následující graf znázorňuje srovnání celkových jednorázových nákladů za připojení odběrného místa domácnosti s jističem 3x25A. V případě rozdílných plateb u jednotlivých národních distributorů byl použit zjištěný průměr. Ve srovnání jsou zahrnuty pouze náklady na distribuční část přípojky, resp. podíl na těchto nákladech (náklady na elektroinstalaci na straně odběratele nejsou uvažovány). Ze srovnání je patrné, že **ve státech Visegrádské čtyřky jsou jednorázové náklady na připojení domácností nižší než v ČR, v ostatních analyzovaných státech jsou pak připojovací poplatky výrazně vyšší.**

Srovnání cen síťových plateb pro podnikatelský maloodběr 2024

U kategorie podnikatelského maloodběru (MOP) je situace v ČR stejně specifická jako u domácností – tzn. objektivní je spíše srovnání zahraničních jednotarifních sazeb s českými dvoutarifními sazbami pro akumulární ohřevy, které nejlépe charakterizují průměr plateb. Ze srovnání viz graf níže je patrné, že **čeští MOP platí vyšší než průměrné ceny**. To souvisí s faktem, že z hlediska distribučních plateb **Belgie, Francie, Maďarsko, Německo, Holandsko, Rakousko a Španělsko nerozlišují mezi odběry MOP a domácností** (distribuční sazby jsou nastaveny jednotně pro odběry z hladiny nízkého napětí). Meziročně se pozice ČR zhoršila. **V r.2023 platili čeští MOP 10% nad průměrem, v r. 2024 již o 25%.** Nejdražší je poněkud překvapivě Polsko, kde skokové zdražení proběhlo už loni.

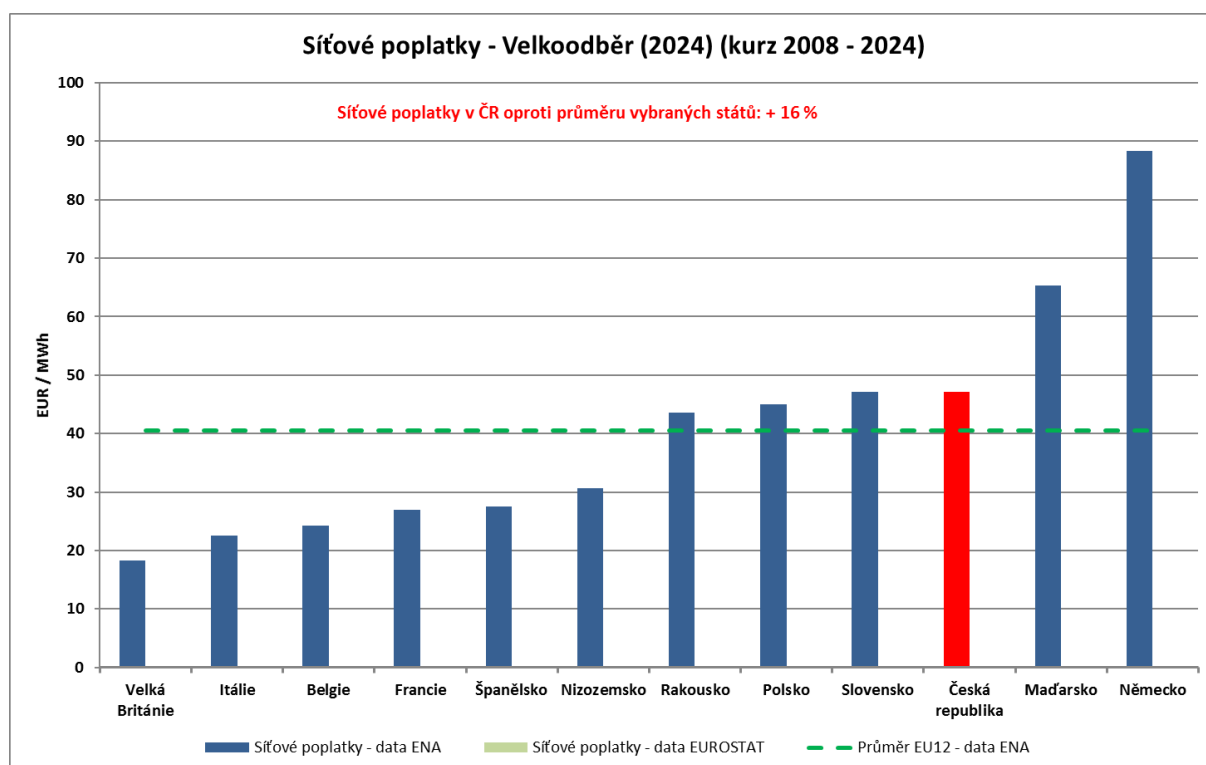
Pokud bychom i pro ČR jako reprezentanta použili jednotarif, tak by se pozice ČR dále zhoršila. **Většina českých MOP** (jednotarifní sazby) stále doplácí na dvoutarifní odběry **nadprůměrnými cenami síťových poplatků**. Je to stejný problém jako v případě domácností. Poslední úprava regulovaných cen pro rok 2024 tuto křížovou dotaci snížila, nárůst byl procentuálně vyšší u dvoutarifních sazeb. To pokládáme za správné. Naopak od 1.1.2025 byla opět zvýhodněna dvoutarifní sazba pro tepelná čerpadla, křížová dotace na úkor klasických odběrů D02 se tím opět prohloubila.

Srovnání průměrných cen síťových plateb za elektřinu pro velkoodběr 2024

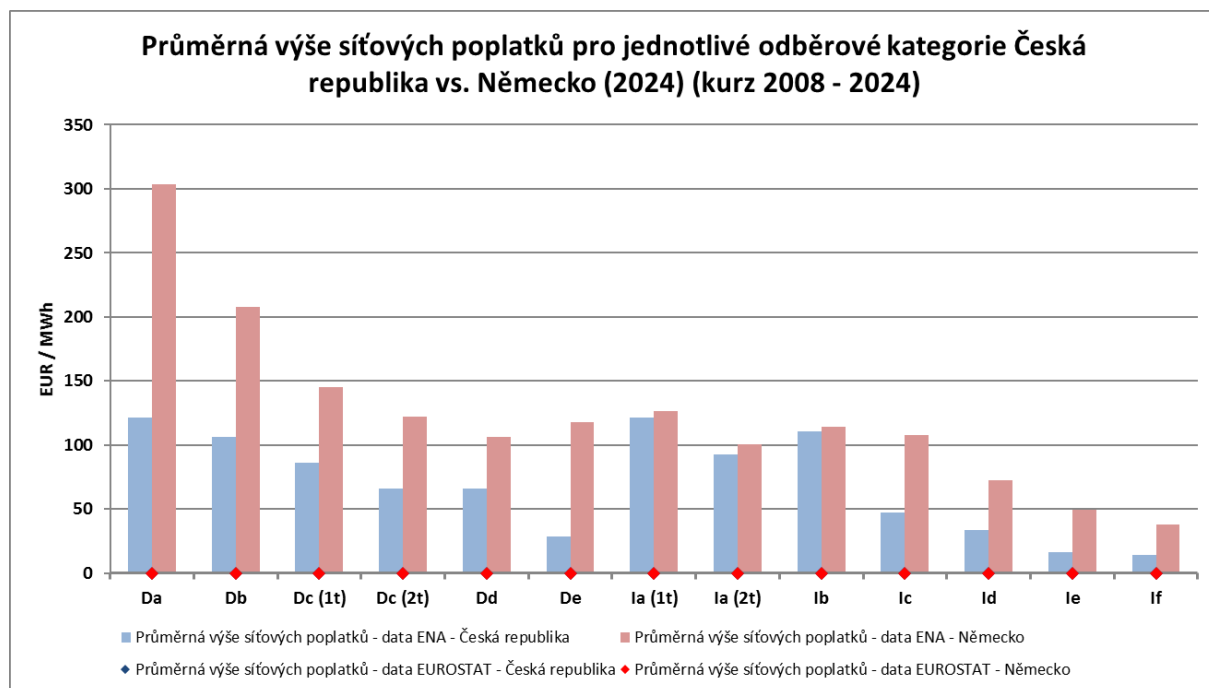
Pro srovnání podnikatelského velkoodběru jako celku byly použity CSP pro velkoodběratele kategorie Ic – odběr 1,25 GWh s rezervovanou kapacitou 500 kW na úrovni VN. Proti r.2023 se pozice ČR o něco zhoršila, ceny pro velkoodběr jsou v ČR nadále nadprůměrné (v r. 2023 +6%, r.2024 +16%). Prudkým růstem si už v r.2023 prošly CSP v Polsku a zejména v Maďarsku, které tak i nadále patří mezi nejdražší srovnávané státy pro velkoodběr. Německo pokračovalo ve výrazném zdražování a stalo se v r.2024 nejdražší.

Předběžné výsledky pro r.2025 ukazují, že se pozice ČR pro velkoodběratele dále o něco zhoršila, síťové ceny pro velkoodběr elektřiny jsou v ČR nadále nadprůměrné (+21%).

Srovnání síťových plateb po jednotlivých kategoriích odběru – ČR vs. Německo

Z porovnání je patrné, že **v ČR jsou oproti Německu zvýhodněny všechny kategorie odběru**. U jednotarifních domácností s menší spotřebou (Da, Db) to souvisí s nižším podílem fixní složky ceny v ČR. V ČR jsou zvýhodněny dvoutarifní odběry domácností, přičemž přímotopné tarify velmi výrazně. Výhoda německých MOP je zase v nerozlišování distribučních sazeb dle typu odběru DOM/MOP), ale pouze dle napěťové hladiny. Ceny jsou proto téměř srovnatelné. **Ve všech kategoriích velkoodběru jsou v lepší pozici čeští velkoodběratelé oproti velkoodběratelům v Německu.**

Vývoj celkové úrovně síťových plateb 2008 – 2024

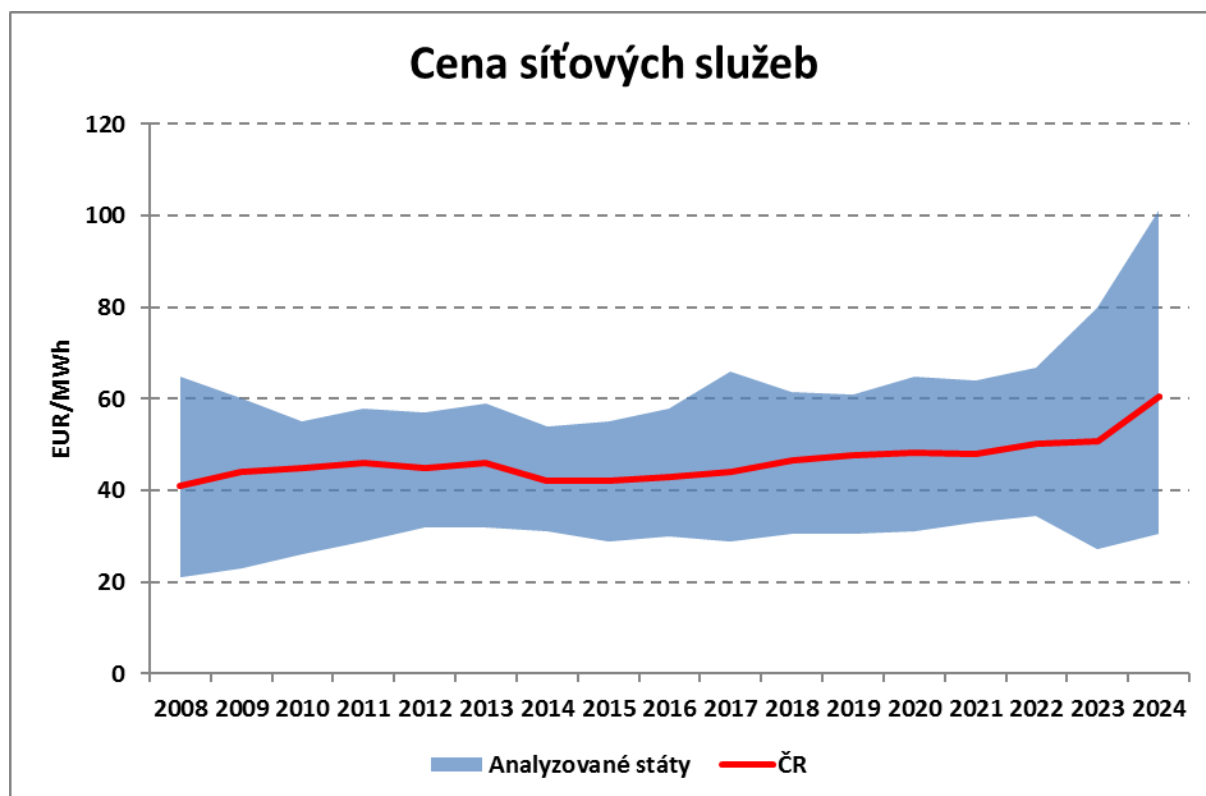
Pro výslednou CSP byly využity tyto váhy jednotlivých reprezentantů:

- domácnost 35% podíl na celkové spotřebě
- podnikatelský maloodběr 15% podíl na celkové spotřebě
- velkoodběr 50% podíl na celkové spotřebě

Ze srovnání dlouhodobého vývoje celkové úrovně ceny síťových plateb za období 2008 – 2024, viz graf níže, je zřejmé, že **v analyzovaném období celková úroveň ceny síťových plateb v ČR se pohybovala převážně v relativní blízkosti průměru analyzovaných států.**

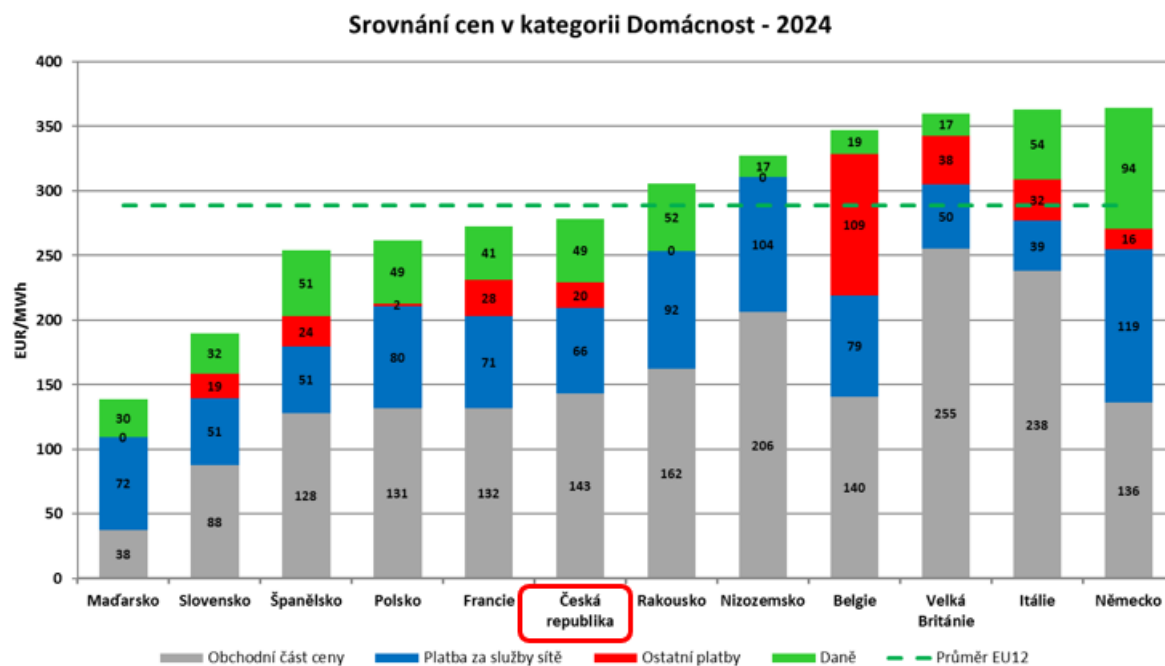
Při srovnání posledního vývoje v letech 2022 – 2024 je patrné, že část států prošla prudkým nárůstem cen sítí již v roce 2023 (Polsko, Maďarsko, Německo, Nizozemí) zatímco v ČR byl nárůst pozdržen do roku 2024, přičemž významnou roli zde hrály státní intervence v roce 2023.

Připomínáme, že v případě ČR byly pro odběry z NN zvoleny jako reprezentanti dvoutarifní. V případě, že bychom srovnávali všechny reprezentanty na základě naprosto totožných jednotarifních kategorií odběrů, můžeme cenovou úroveň síťových plateb v České republice označit za výrazně nadprůměrnou.

Srovnání celkových cen elektřiny domácností 2024

Pro srovnání byl využit průměrný kurz národních měn za období 2012 – 2024, abychom eliminovali vliv náhlých změn kurzu. Srovnání koncové ceny elektřiny pro domácnosti 2024 (spotřeba 3,5 MWh/rok, dvojtarif ČR s jednotarifními sazbami ostatních států) je patrné níže. **Ceny komodity odrážejí stav 2Q/2024.**

Z porovnání je patrné, že přes zrušení zastropování cen a navrácení složky podpory OZE do ceny elektřiny, **z hlediska celkových ceníkových cen platí v roce 2024 typické české domácnosti mírně podprůměrné ceny elektrické energie** v rámci srovnávaných států. V případě jednotarifních sazeb došlo k meziročnímu poklesu o 3%, u dvojtarifních sazeb o 5%.

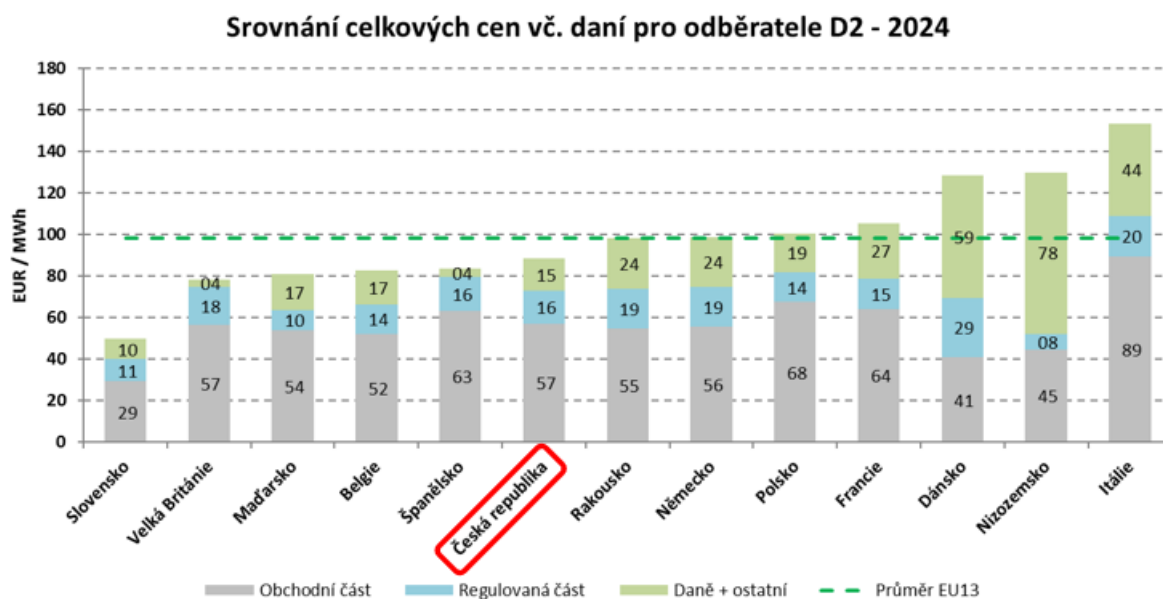
Obchodní část ceny ve srovnání ENA je postaveno na základě veřejně publikovaných ceníkových cen a charakterizuje proto spíše dostupnou tržní nabídku než realizovanou průměrnou cenu. Oba pohledy mají své využití a v časech ustáleného trhu se příliš neliší.

Ceníkové ceny typicky pružněji reagují na změny na velkoobchodním trhu než průměrné ceny. Mohou se proto významně lišit při prudkých změnách na velkoobchodním trhu, ke kterým docházelo např. v r.2022/23. To dokazuje srovnání, které na základě údajů 7 největších dodavatelů v ČR provedl ČSÚ ve spolupráci s ERÚ. **Data na základě skutečně fakturovaných cen jsou počínaje r.2023 reportována za ČR do Eurostatu, přičemž bude nadále sledována i statistika na základě nabídkových cen.**

Srovnání celkových cen plynu domácností 2024

Jako typického zástupce odběru domácností je vhodné využít odběr kategorie D2, roční spotřeba 25 MWh. Z hlediska celkových koncových cen ZP **platí české domácnosti v roce 2024 mírně podprůměrné platby**, což je oproti předešlému roku zlepšení. Mírné zlepšení nastalo navzdory **významnému meziročnímu nárůstu regulované složky ceny** a je důsledkem zejména **nízké dodatečné zátěže ceny ZP dalšími poplatky a daněmi**.

Cena komodity, resp. obchodní část ceny se v ČR pohybuje v rámci srovnání na průměrné až lehce nadprůměrné úrovni a je vyšší než u států, které uplatňují razantní cenovou regulaci cen plynu pro domácnosti.

Poznámky:

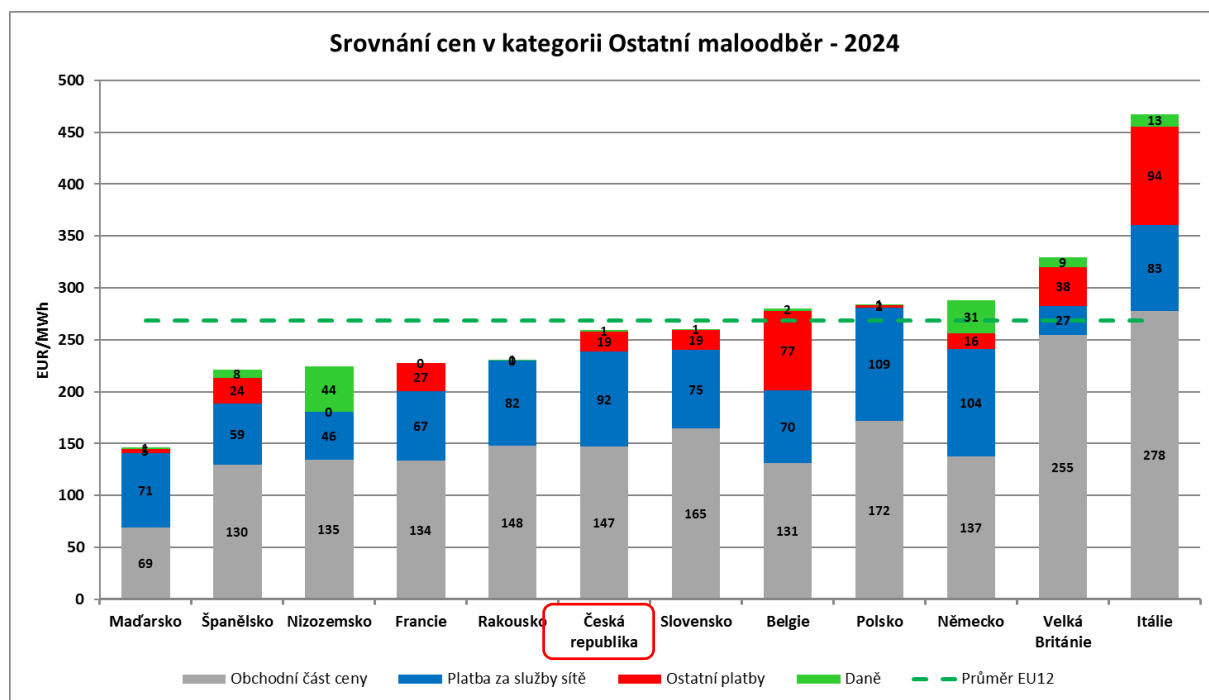
Srovnání nezahrnuje možnost domácností v Polsku s příjmem do 2100 PLN (jednočlenné domácnosti) resp. 1500 PLN/os (vícečlenné domácnosti) požádat o navrácení DPH.

K 1. květnu 2024 se v Německu vrátila DPH na plyn ze snížené sazby 7% zpět na standardních 19%, tím si Německo meziročně ve srovnání pohoršilo. Naopak pozici Belgie zlepšuje ponechání snížené sazby DPH 6% pro všechny domácnosti.

Přepravní poplatky za přepravu v SRN obsahují i v r.2024 kontroverzní, v r.2023 zavedený poplatek za bezpečnost. Poplatek zdražuje tranzit a tím i ceny komodity pro zákazníky v ČR a v dalších zemích dovážejících plyn přes Německo o 2,5 EUR/MWh. **Od 1.1.2025 Německo tyto poplatky, které se týkají i zákazníků v Česku, zrušilo.** Tím se také snížila ekonomická motivace dovážet plyn z východního směru přes Lanžhot, povětšinou ruského původu.

Srovnání celkových cen elektřiny pro podnikatelský maloodběr 2024

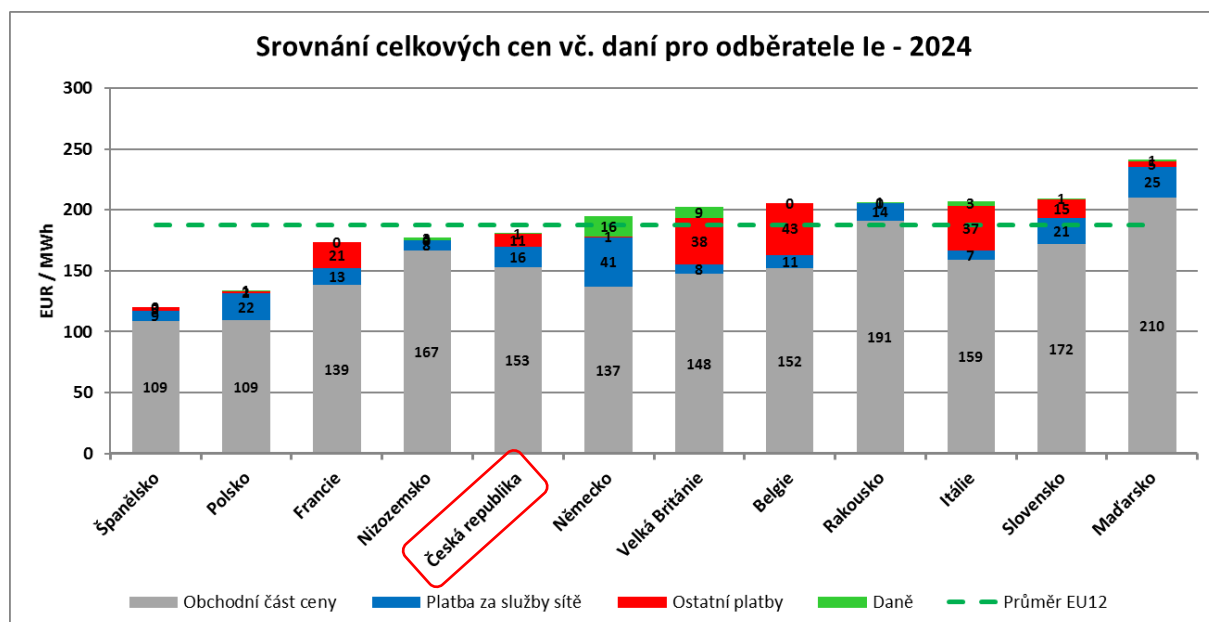
Z hlediska pozice českých MOP jako celku je nejrelevantnější srovnání dvoutarifní varianty odběru v České republice s jednotarifní variantou odběru u všech ostatních analyzovaných států. Výsledky srovnání cen elektřiny pro podnikatelský maloodběr pro roční spotřebu 8 MWh, jistič 3x25 A (kategorie Eurostatu Ia) jsou obsaženy v následujícím grafu. Můžeme konstatovat, že **čeští maloodběratelé platí průměrné až mírně podprůměrné ceny elektrické energie**.

Srovnání celkových cen elektřiny pro velkoodběratele 2024

Jelikož ceny silové elektřiny pro velkoodběratele jsou většinou sjednávány individuálně, jsou ceny kalkulovány odečtem daní, síťových a dalších poplatků od celkových cen elektřiny uváděných statistikou Eurostat. Data z Eurostatu jsou k dispozici s ročním zpožděním, a proto byly pro aproximaci ceny elektřiny velkoodběru v roce 2024 použity celkové ceny elektřiny z roku 2023 s korekcí na vývoj velkoobchodní ceny v období 2023/2024. Pro vlastní realizační ceny elektřiny velkoodběratelů má silný vliv strategie nákupu jednotlivých velkoodběratelů s ohledem na dobu, kdy byl kontrakt uzavřen, délka kontraktu, způsob nákupu atd.

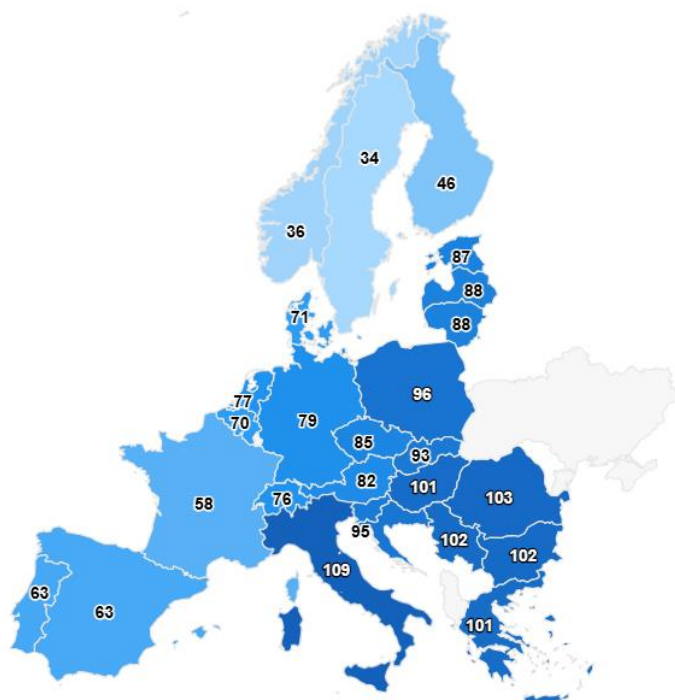
Výsledky pro zástupce největších odběratelů na hladině VVN, kategorie Eurostatu Ie (spotřeba 50 GWh s rezervovanou kapacitou 10 MW) jsou níže:

Mnoho velkoodběratelů má ceny komodity navázány na spotové ceny na velkoobchodním trhu. Pro odhad toho, nakolik je průmysl zvýhodněn/znevýhodněn vůči konkurentům z jiných evropských zemích, lze tedy použít i cenovou mapu průměrných spotových cen v Evropě ([Report oEnergetice.cz 2024](#)).

Průměrné ceny elektřiny v Evropě 2024

EUR/MWh

Pro české velkoodběratele je nepříjemné, že ceny silové elektřiny na německém velkoobchodním trhu jsou už řadu let nižší než v ČR. Tuto nevýhodu by snížilo lepší propojení, to je zvýšení přenosových kapacit Německo/ČR. To by umožnilo lépe využívat stále vyšší počet hodin, kdy ceny v Německu výrazně klesají kvůli nadvýrobě OZE zdrojů.